

УДК 811.161.2'367.332

Катиш Т. В.

канд. філол. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗМИ: РІЗНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ

На сучасному етапі розвитку суспільства спостерігається постійне поповнення словникового складу мов за рахунок іншомовної лексики, зокрема й інтернаціональної. Ця тенденція особливо яскраво виявляється в галузі термінології. Початок ХХІ століття характеризується тенденцією до інтернаціоналізації термінологічної лексики української мови, що пов'язано з

міжмовними чинниками, які сприяють розвитку мовних контактів. Цим зумовлюється актуальність теми. Проблеми інтернаціональної лексики присвятили свої дослідження такі науковці: В. Акуленко, І. Білодід, М. Вакуленко, А. Д'яков, Т. Кияк, І. Кочан, З. Куделько, Ф. Нікітіна, Е. Скороходько та інші. Метою роботи є аналіз різних підходів до визначення поняття «інтернаціоналізм».

Інтернаціоналізми набувають широкого розповсюдження завдяки зростанню мовних контактів між народами в сучасному інформаційному світі, особливо в галузях, які стрімко розвиваються, зокрема ІТ-сфера, економіка тощо. У Словнику української мови інтернаціоналізми розглядаються як один із різновидів запозиченої лексики. *Інтернаціоналізми* – слова іншомовного походження, які вживаються в багатьох неспоріднених мовах, зберігаючи спільність значення і близькість фонетико-морфологічної будови. Інтернаціоналізми входять у лексичний склад мови разом з новими поняттями чи реаліями; здебільшого не мають відповідників у національних мовах. І становлять *термінологію* з різних галузей політики, міжнародного життя, науки, техніки, культури, мистецтва [6, с. 1668].

Наукове визначення поняття лексичного інтернаціоналізму намагався дати І. К. Білодід, стверджуючи, що інтернаціоналізмами в мовознавстві слід називати особливо важливі форми лексичної спільності, які є міжмовною синхронічною категорією, що має прояв лише при зіткненні або зіставленні мов [2, с. 13]. Розглядаючи схожість форм інтернаціональних слів, лінгвісти звертають увагу не тільки на звучання чи написання, але й на вмотивованість, чи «внутрішню форму» цих одиниць. При цьому роль можуть відігравати всі три принципово можливі типи вмотивованості: 1) фонетична, тобто прямий зв'язок звучання зі значенням; 2) морфологічна, тобто словотворча структура складних і похідних слів; 3) семантична, тобто синхронічно відчувана переносність значення в межах семантичної структури багатозначного слова [3, с. 115].

Чіткі критерії визначення поняття інтернаціоналізму, на жаль, відсутні, і тому різні науковці тлумачать це поняття по-різному. На думку більшості науковців, інтернаціоналізми мають міжнаціональний характер вживання (їх не можна відносити до слів рідної мови), однакові за значенням та аналогічні за вимовою як мінімум у трьох неспоріднених мовах. При цьому вони не обов'язково мають характер запозичень (вони виходять за межі запозичень), бо багато слів рідної мови стали інтернаціоналізмами [4, с. 144-145]. В. В. Акуленко вважає, що інтернаціоналізми – це лексеми, подібні до ступеня ідентифікації в графічному, або фонематичному відношенні, з повністю, або частково загальною семантикою, які виражають поняття міжнародного значення в декількох синхронно поєднаних мовах, в тому числі споріднених або неспоріднених [1, с. 197]. На думку Ф. Нікітіної, необхідно впорядкувати

й систематизувати інтернаціональні елементи в українській мові, а не прибирати їх з ужитку. При цьому слід дотримуватися одноманітності при передаванні терміноелементів класичного походження [5, с. 48].

Отже, існує багато визначень терміна «інтернаціоналізм», але майже всі вони мають спільні риси: інтернаціоналізми походять з одного етимологічного джерела; інтернаціоналізми характеризуються схожістю форми та значення; інтернаціоналізми функціонують у кількох, як правило, неспоріднених мовах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Акуленко, В. В. Питання інтернаціонального. Словниковий склад [Текст] / В. В. Акуленко. – Харків.: Вища школа, 2001. – 203 с.
2. Білодід, І. К. Інтернаціональні елементи в лексиці та термінології [Текст] / І. К. Білодід. – Харків.: Вища школа, 1980. – 208 с.
3. Д'яков, А. С., Кияк, Т. Р., Куделько, З. Б. Основи термінотворення: Семантичні та соціолінгвістичні аспекти [Текст] / А. С. Д'яков, Т. Р. Кияк, З. Б. Куделько. – Київ.: Вид. дім «KM Academia», 2000. – 218 с.
4. Кияк, Т. Р. Науково-технічний переклад (теоретичні та практичні аспекти) [Текст] / Т. Р. Кияк // Іноземна філологія. – 1992. – Вип. 104. – С. 141-150.
5. Нікітіна, Ф. О. Засоби структуризації інтернаціональних терміноелементів в українській науковій термінології [Текст] / Ф. О. Нікітіна // Мовознавство. – № 4–5. – 1996. – С. 47-49.
6. Словник української мови в 20 томах [Електронний ресурс]. – Київ: Наукова думка, 2010. – Режим доступу: <https://1677.slovaronline.com/>